

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของหลักสูตร

ตามความหมายที่กว้างในการจัดการศึกษา ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า
✓ หลักสูตรคือ ประสมการณ์ทั้งหลายที่โรงเรียนจัดให้แก่ นักเรียน เพื่อให้ นักเรียนได้เรียนรู้
และการพัฒนาตนเองไปในทางที่โรงเรียนปรารถนา และหลักสูตรที่คนควรจะต้อง เป็นหลักสูตร
ที่ตอบสนองความต้องการและความสนใจของผู้เรียนอันสอดคล้องกับความต้องการของชีวิต
ที่เหมาะสมที่สุด¹

นักการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญทางด้านหลักสูตร ก็ได้ให้ความหมายของหลักสูตร
ที่ควรสนใจอันได้แก่

กุก (Carter V. Good) ได้เขียนความหมายของหลักสูตรไว้ 3 ประการคือ

1. เนื้อหาวิชาที่จัดไว้เป็นระบบในหมวดวิชาสำคัญ เช่น หลักสูตรสังคมศึกษา
เป็นต้น
2. โครงสร้างของเนื้อหาหรือสิ่งเฉพาะที่จะต้องสอน หมายถึงหลักสูตรทั้งฉบับ
รวมทุกวิชาเข้าด้วยกัน
3. กลุ่มวิชาและประสบการณ์ซึ่งจะประกอบด้วยเนื้อหาวิชากลุ่มหนึ่งและประสบ
การณ์อีกส่วนหนึ่ง²

¹ วิชัย วงษ์ใหญ่ พัฒนาหลักสูตรและการสอน-มิตินิยม (กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม, 2521), หน้า 2.

² Carter V. Good, Dictionary of Education (New York : McGraw-
Hill Book Company, 1945), p. 113.

คร. สุมิตร คุณานุกร ให้ความหมายว่า หลักสูตรมีความหมายถึงสิ่งต่อไปนี้

1. เอกสารที่กำหนดโครงการศึกษาให้แก่วัเรียน
2. โครงการที่ประมวลความรู้และประสบการณ์ให้วเรียนเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถด้านต่าง ๆ ให้แก่วเรียน
3. ความรู้สาขาหนึ่งที่ว่าด้วยหลักการและแนวปฏิบัติในการพัฒนาหลักสูตร¹

ความหมายคำว่า หลักสูตร ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ หมายถึง ข้อกำหนดว่าด้วยจุดหมาย แนวทาง วิธีการ และเนื้อหาสาระในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน หรือให้วเรียนมีความรู้ ความสามารถ ทักษะ และพฤติกรรมที่กำหนดในจุดมุ่งหมายของการศึกษา²

องค์ประกอบของหลักสูตร

ทาบ่า (Taba) กล่าวไว้ว่า หลักสูตรควรมีองค์ประกอบ 4 ประการคือ

1. วัตถุประสงค์ทั่วไป และวัตถุประสงค์เฉพาะวิชา
2. เนื้อหาวิชาและจำนวนชั่วโมงสอนแต่ละวิชา
3. ขบวนการเรียนการสอน
4. โครงการประเมินผลตามหลักสูตร³

¹ สุมิตร คุณานุกร, หลักสูตรและการสอน, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2520), หน้า 4-5.

² กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, เอกสารแนะนำหลักสูตรประถมศึกษา 2521, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ทางหุ่นส่วนจำกัด เซ็นทรัลเพรสศึกษาการพิมพ์, 2520, หน้า 1-3.

³ Hilda Taba, Curriculum Development : Theory and Practice (New York : Harcourt, Brace and World, Inc., 1962), p. 10.

สุนทร อมรวิวัฒน์ ได้แสดงแนวคิดในเรื่ององค์ประกอบของหลักสูตรว่า ควรประกอบด้วย

1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร แต่ละระดับ
2. การกำหนดวัยเรียน เวลาเรียน และอัตราเวลาเรียน
3. สังเขปหัวข้อวิชาในแต่ละหมวด และประสบการณ์ทั้งหมด
4. กิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน รวมทั้งการประเมินผล
5. กิจกรรมของโรงเรียนที่มุ่งส่งเสริม พัฒนาการ และประสบการณ์
ของนักเรียน
6. กิจกรรมเสริมหลักสูตร¹

การพัฒนาหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตร หรือการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรคือ ระบบโครงสร้างของการจัดโปรแกรมการเรียนการสอน การกำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระการปรับปรุงตำราแบบเรียน คู่มือครู และสื่อการเรียนต่าง ๆ ตลอดจนการวัดและประเมินผลการใช้หลักสูตร การปรับปรุงแก้ไขและการให้การอบรมครูผู้ใช้หลักสูตรให้เข้าใจไปตามวัตถุประสงค์ของการพัฒนาหลักสูตรและการสอน รวมทั้งการบริหารและการบริการหลักสูตร²

¹ สุนทร อมรวิวัฒน์, "คำถามคำตอบบางข้อเกี่ยวกับหลักสูตรประถมศึกษา," หลักสูตรและการสอนระดับประถมศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : แผนกวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517), หน้า 6-7.

² ดร. วิชัย วงษ์ใหญ่, พัฒนาหลักสูตรและการสอน-มิติใหม่, หน้า 9.

ขั้นตอนของการดำเนินการพัฒนาหลักสูตร ทาบ่า (Taba) ได้เสนอแนะไว้ว่า

1. สำรวจสภาพปัญหา ความต้องการ และความจำเป็นต่าง ๆ ของสังคม
2. กำหนดวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่สังคมต้องการ
3. คัดเลือกเนื้อหาวิชาโดยพยายามคัดเลือกเฉพาะที่ตรงกับวัตถุประสงค์ของ

การศึกษา

4. จัดลำดับขั้นตอนแก้ไขปรับปรุงเนื้อหาสามารถที่เลือกมาได้
5. คัดเลือกประสบการณ์เรียนรู้ต่าง ๆ ซึ่งจะนำมาเสริมเนื้อหาสาระกระบวนการเรียนรู้ได้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
6. จัดระเบียบ จัดลำดับ ขั้นตอนและแก้ไขปรับปรุงประสบการณ์เรียนรู้ต่าง ๆ
7. กำหนดเนื้อหาสาระหรือประสบการณ์ที่ต้องการประเมินผลว่าได้มีการเรียนรู้ตรงกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่เพียงใด นอกจากนี้ต้องกำหนดไว้ด้วยว่ามีข้อมูลอะไรบาง ที่จะนำมาช่วยในการกำหนดเกณฑ์การประเมินผล และจะใช้วิธีการประเมินผลอย่างไร¹

ไทเลอร์ (Tyler) ได้มีขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรดังนี้

1. ศึกษาแหล่งข้อมูลต่าง ๆ จากสังคม ผู้เรียน แนวคิดของนักวิชาการ ปรัชญาของสังคม ปรัชญาการศึกษา
2. กำหนดจุดมุ่งหมายชั่วคราว
3. ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ ปรัชญาการศึกษาและสังคมมาเป็นเกณฑ์พิจารณาในการกลั่นกรองจุดมุ่งหมาย
4. กำหนดจุดมุ่งหมายที่แน่นอน

¹ Hilda Taba, op.cit. p. 108.

5. คัดเลือกและจัดประสบการณ์การเรียนรู้
6. การประเมินผล¹

คิง และบราวเนล (Kings and Brownell) มีวิธีการพัฒนาหลักสูตร
ที่ละเอียดออกไปดังนี้คือ

1. ศึกษาสภาพปัญหาความต้องการของสังคมอย่างกว้างขวาง เพื่อกำหนดค่า
เป็นจุดมุ่งหมายของการศึกษา
2. ศึกษาวิเคราะห์ถึงความต้องการของผู้เรียน ที่มีแนวโน้มมุ่งไปสู่อนาคต
3. อภิปรายกับนักปรัชญา นักจิตวิทยา นักการศึกษา และผู้เชี่ยวชาญต่าง ๆ
เพื่อการปรับปรุงจุดมุ่งหมายและเนื้อหาสาระ
4. ตั้งคณะกรรมการ เพื่อกำหนดจุดมุ่งหมาย หลักการ โครงสร้างของ
หลักสูตรและเนื้อหาสาระ
5. ศึกษาวิเคราะห์ถึงความสามารถขั้นตอนของการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละระดับ
6. อภิปรายกับนักวิชาการ นักจิตวิทยา นักการศึกษา เพื่อปรับปรุงเนื้อหา
สาระ และรายละเอียดประจำวิชา
7. วิเคราะห์เนื้อหาสาระวิชาเกี่ยวกับโครงสร้าง เนื้อหาสาระและการเรียง
ลำดับขั้นตอนของเนื้อหาสาระ เพื่อนำมาจัดประสบการณ์เรียนรู้แต่ละระดับ
8. อภิปรายกับนักวิชาการตามสาขาต่าง ๆ เพื่อปรับปรุง เนื้อหาสาระ
และการจัดประสบการณ์เรียนรู้
9. แบ่งเนื้อหาสาระออกเป็นหน่วยการเรียนรู้ เพื่อสะดวกในการพัฒนาสื่อ
การเรียนรู้แต่ละหน่วยใ้คงายและมีความชัดเจนมากขึ้นในแต่ละวิชา
10. อภิปรายกับนักวิชาการ ตามสาขาต่าง ๆ ของวิชาและครูผู้ที่มีประสบการณ์
เพื่อปรับปรุงการจัดประสบการณ์เรียนรู้ และกิจกรรมให้เหมาะสม

¹ วิชัย วงษ์ใหญ่, พัฒนาหลักสูตรและการสอน-มิติใหม่, หน้า 41.

11. กำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนเฉพาะอย่าง เพื่อจะได้พัฒนาสื่อการเรียน และกิจกรรมให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่กำหนดขึ้นมา
12. พัฒนาสื่อการเรียนเพื่อเปิดโอกาสทางเลือกหลาย ๆ ทางให้กับผู้เรียน ได้เลือกเรียนตามความต้องการและความสนใจ
13. พัฒนาสื่อการเรียนเพื่อความเหมาะสมและความแตกต่างกันของผู้เรียน
14. ทดลองใช้เพื่อตรวจสอบคุณภาพของสื่อการเรียนว่ามีความเหมาะสม สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรมากน้อยเพียงไร
15. ใช้ข้อมูลที่ได้ออกมาเพื่อปรับปรุงสื่อการเรียนให้เหมาะสม
16. การประเมินผลเพื่อการตรวจปรับลำดับชั้นของการพัฒนาหลักสูตรตั้งแต่ ชั้นที่ 1-ชั้นที่ 11¹

การนำหลักสูตรไปใช้

แม้ว่าตัวหลักสูตรจะพัฒนาขึ้นมาอย่างดีเลิศเพียงใด ถ้าหากการใช้หลักสูตร ขาดความเข้าใจอย่างแท้จริง และไม่พร้อมที่จะพัฒนาไปสู่จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ อาจจะ ประสบความสำเร็จได้ยาก การเปลี่ยนแปลงก็จะไม่เกิดขึ้น และดูเหมือนกับว่าหลักสูตร ขาดบุคคลที่สนใจและให้การสนับสนุน

ดร. สมิตร์ คุณานุกร ไก้อธิบายว่า โดยทั่วไปการนำหลักสูตรไปใช้อาจจัดได้ เป็น 3 ขั้นตอนคือ

1. การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน ได้แก่ การตีความมุ่งหมายของ หลักสูตรว่า มีความมุ่งหมายอย่างไร จะสอนใคร ระดับไหน อย่างไร และให้เกิด อะไรขึ้นในตัวผู้เรียน หลังจากทำความเข้าใจ ความมุ่งหมาย หลักการ และโครงสร้าง แล้วก็นำถึงการกำหนดรายละเอียดที่จะนำไปสอนให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงไปตามความ

มุ่งหมายนั้น โดยทั่วไปการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรไปสู่การสอนจะออกมาในรูปของวัสดุ ประกอบหลักสูตรที่เรียกว่า ประมวลการสอนและโครงสร้างการสอนหรือแผนการสอน ซึ่งจัดทำขึ้นโดยคณะกรรมการ เพื่อช่วยขยายความในหลักสูตรให้กระจ่างยิ่งขึ้น จากนั้นอาจ นำรายการสอน บันทึกการสอนย่อ ๆ เพื่อกำหนดให้ชัดเจนลงไปว่า ชั่วโมงใดจะสอนอะไร ตอนไหน ก็คาบ และมีกิจกรรมอะไรและอย่างไร เป็นต้น

2. การจักสภาพแวดล้อมต่างๆ ภายในโรงเรียน หลักสูตรจะสัมฤทธิ์ผลได้ตามความมุ่งหมายนั้นจำต้องมีปัจจัยหลาย ๆ อย่างมาเสริม โดยผู้บริหารโรงเรียนต้องสำรวจปัจจัยและสภาพต่าง ๆ ของโรงเรียนว่าเหมาะสมกับการนำหลักสูตรไปปฏิบัติหรือไม่ ผู้บริหารจะต้องคำนึงถึงขนาดของห้องเรียนและจำนวนนักเรียน การกำหนดครูเข้าสอน การจัดหัวสัคคูปกรณ์ต่าง ๆ ที่จะเอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน ทั้งนี้รวมไปถึงการบริหารงานทั้งหลายทั้งปวงในโรงเรียน ต้องมีความคล่องตัว มีการเตรียมและจัดสภาพต่าง ๆ ภายในโรงเรียนให้พร้อม เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยที่จะส่งเสริมหรือสกัดกั้นการปฏิบัติงานของครูตามที่หลักสูตรกำหนดไว้

3. การสอนของครู เป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดของการนำหลักสูตรไปใช้ ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของหลักสูตรไม่ได้อยู่ตรงที่ว่า เขียนหลักสูตรได้หรือไม่เพียงใด แต่อยู่ที่การนำหลักสูตรไปใช้ หลักสูตรจะไม่สัมฤทธิ์ผล ถ้าปราศจากการสอนของครู ครูเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการนำหลักสูตรไปใช้ การเอาใจใส่ต่อการสอน การสอนให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของหลักสูตร การเลือกวิธีสอนที่เหมาะสม ฯลฯ เหล่านี้เป็นปัจจัยที่จะชี้ชะตาของหลักสูตรทั้งสิ้น ผู้บริหารโรงเรียนมีหน้าที่ให้ความรู้ ให้ความสะดวก ให้คำแนะนำและให้กำลังใจแก่ครู เพื่อให้การสอนของครู และการเรียนของเด็กบังเกิดผลตามความมุ่งหมายของหลักสูตรในการนำหลักสูตรไปใช้สิ่งที่ครูต้องทำคือ

1. ศึกษาความหมายของความมุ่งหมายแต่ละข้อ
2. ในการสอนแต่ละเรื่องควรมีหลักเกณฑ์ในการเตรียมการสอน

3. ครูต้องถามตัวเองก่อนสอนเสมอด้วยคำถามดังนี้

- 3.1 ต้องการให้เด็กได้รับข้อมูลอะไร เพื่อเด็กจะได้มีความพร้อมที่จะเข้าใจเรื่องที่จะสอน
- 3.2 มีความเข้าใจหรือมีหลักการสำคัญ ๆ อะไรบ้างเกี่ยวกับเรื่องที่จะสอนซึ่งเด็กควรได้รับ
- 3.3 ทักษะอะไรบ้างที่ต้องการฝึกให้เด็กสามารถปฏิบัติในเรื่องที่จะสอน
- 3.4 เด็กจะแสดงออกหรือมีทักษะ หรือพฤติกรรมอย่างไรจึงจะเป็นการยืนยันว่า การสอนของครูบรรลุผลสำเร็จ¹

ดร. วิชัย วงษ์ใหญ่² ให้ความหมายว่า การนำหลักสูตรไปใช้นั้นควรจะได้มีการวางโครงการการใช้หลักสูตร ซึ่งจะต้องกระทำอย่างชัดเจนและมีขั้นตอน ซึ่งพอสรุปได้ 8 ขั้นตอน²

1. การเตรียมวางแผนงานเพื่อใช้หลักสูตรใหม่ ครูใหญ่และคณะกรรมการโรงเรียนจะต้องศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรในเรื่อง จุดมุ่งหมายที่แท้จริง ความสอดคล้องกับความต้องการและสนใจของผู้เรียนและชุมชน ส่วนใดของหลักสูตรที่จะทำให้มีเอกภาพของชุมชนได้อย่างไร ความพร้อมของโรงเรียนต่อการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร การจัดหาวัสดุประกอบหลักสูตรและแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ใ้มีการจัดสรรงบประมาณได้กระทำไว้อย่างชัดเจนแน่นอนมีอยู่ในแผนและนโยบายหรือไม่ อาคารสถานที่ที่จะต้องปรับใช้กับหลักสูตรใหม่มีเพียงพอแล้วหรือยัง การเตรียมบุคลากรจะกระทำโดยวิธีใด

¹ สุมิตร คุณานุกร, หลักสูตรและการสอน (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2520), หน้า 121-122.

² วิชัย วงษ์ใหญ่, เรื่องเดียวกัน หน้า 185-191.

2. การเตรียมการจัดอบรมครูเพื่อใช้หลักสูตรใหม่ จะต้องพิจารณาวางโครงการฝึกอบรมให้ชัดเจนและมีขั้นตอน ควรจะกระทำในรูปแบบใด ระยะเวลาและวิทยาการที่จะช่วยเหลือเกี่ยวกับการอบรมใดแก่บุคลากรใดบ้าง

3. การจัดครูเขาสอน แมว่าครูจะผ่านการฝึกอบรมการใช้หลักสูตรมาแล้วก็ตาม การจัดครูเขาสอนเป็นสิ่งที่ต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ เพราะครูแต่ละคนจะมีบทบาทอย่างมากต่อการเรียนรู้ของเด็ก ดังนั้นครูจะต้องมองเห็นความสำคัญและก้าวให้ทันกับเหตุการณ์และการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

4. การจัดตารางสอน สิ่งที่จะต้องคำนึงถึง ความเหมาะสมกันในเรื่องต่อไปนี้เป็นคือ ระดับความยากง่ายของการเรียนรู้ วิทยุ ความสามารถของผู้เรียน และการแบ่งเวลาสำหรับวิชาต่าง ๆ รวมถึงอัตราเวลาเรียนในแต่ละภาคการศึกษาและรวมปีการศึกษาตลอดจนชั่วโมงการสอนของครูด้วย

5. การจัดบริการวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียน อันได้แก่ การทำโครงการสอน แผนการสอน ทัศนาคู่มือครู แบบเรียนและสื่อการเรียน การที่มีวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนมาบริการใต้ของอาศัยบุคคลหลายฝ่ายช่วยเหลือกัน ซึ่งก็ต้องเริ่มต้นจากการวิเคราะห์หลักสูตร การวางรูปแบบ การเลือกและการจัดหาไม่ว่าจะซื้อ จัดทำเอง หรือรับแจกจากราชการก็ตาม ควรจะให้หม่อมกพร่องน้อยที่สุด สามารถแบ่งเบาภาระของครูได้มากที่สุด และผู้เรียนได้รับประโยชน์มากที่สุด

6. การประชาสัมพันธ์การใช้หลักสูตร ให้กับผู้ปกครอง คณะกรรมการศึกษาของโรงเรียนและประชาชนในชุมชน เพื่อให้ทราบว่า การใช้หลักสูตรใหม่นั้น ลูกหลานของเขาจะเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างไรในการเรียนรู้ เจตคติ ค่านิยม และความสามารถในการแก้ปัญหา สิ่งที่จะต้องคำนึงถึงอย่างมากในการประชาสัมพันธ์ คือการสื่อความหมาย เพราะชุมชนนั้นประกอบด้วยบุคคลหลายระดับที่มีพื้นฐานแตกต่างกัน และบางโรงเรียนจะขอความร่วมมือหรือช่วยเหลือ จากบุคคลในชุมชนนั้นในเรื่องใดบ้าง ควรชี้แจงให้ชัดเจน

7. การจัดสภาพแวดล้อมและการเลือกสรรโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร
 ถ้าได้เลือกสรรอย่างค้ำและก่อประโยชน์อย่างมากต่อครู และผู้เรียน อันได้แก่สภาพ
 แวดล้อมและกิจกรรมภายนอกห้องเรียน เช่น การพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่
 การเชิญอนามัยโรงเรียนเข้ามาช่วยเหลือเรื่องสุขภาพอนามัยของเด็ก การจัดบริการ
 อาหารกลางวัน เป็นต้น การบริการด้านวิชาการแก่ครู เป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้สิ่งแวดล้อม
 ทางวิชาการที่ให้ประโยชน์ อาจจัดทำได้หลายรูปแบบ เช่น การส่งไปศึกษาอบรมระยะสั้น
 ในเรื่องที่กำลังปฏิบัติอยู่เพื่อเสริมความเข้าใจใหม่ทัศนอันกว้างขึ้น การไปร่วมประชุม
 สัมมนา การไปศึกษาคูณงานโรงเรียนที่มีการพัฒนาหลักสูตรและการสอนในระดับเดียวกัน
 การเชิญวิทยากรมาสาธิตการฝึกปฏิบัติบรรยายของแต่ละหัวข้อที่ครูต้องการ การส่งเสริม
 เพื่อนครูที่มีความชำนาญเฉพาะด้านที่แตกต่างกันให้มีโอกาสเผยแพร่วิชาความรู้ซึ่งกันและกัน
 เพิ่มขึ้น

8. การจัดโครงการประเมินผลการใช้หลักสูตรและการปรับปรุงหลักสูตร
 เป็นสิ่งสำคัญ และต้องกระทำเป็นขั้นตอน ถ้าจุดมุ่งหมายของการใช้หลักสูตรกำหนดไว้
 อย่างชัดเจน การประเมินผลเพื่อปรับปรุงก็จะทำได้ง่ายและตรงจุด ว่าการปรับปรุงควร
 จะเริ่มที่จุดใดบ้าง วิธีการที่จะทำนั้นจะทำอย่างไร และการประเมินผลหลักสูตรควรจะ
 คำนึงถึงการประเมินผลทั้งในระยะสั้นและระยะยาวด้วย.

บทบาทของครูกับหลักสูตรใหม่

1. ครูควรมีความสามารถในการตีความ "จุดหมาย" ของหลักสูตรแต่ละระดับชั้น
 และจุดหมายของหลักสูตร เฉพาะวิชาเป็นพฤติกรรมได้
2. การเลือกเนื้อหาวิชา ควรจะรู้จักให้เหมาะสมกับระดับชั้น เพื่อศึกษา
 ค้นคว้าหาประสบการณ์เพิ่มเติม ไม่มีตำราเล่มเดียวในการสอน

3. วิธีสอนของครูในหลักสูตรใหม่ ครูจะต้องศึกษาวิธีสอนแบบต่าง ๆ ตลอดจนเทคโนโลยีสมัยใหม่ และรู้จักใช้วิธีสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาตลอดจนคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล นอกจากนี้ครูควรศึกษาเทคนิคต่าง ๆ ในการสอน เพราะการรู้วิธีสอนเพียงอย่างเดียวจะไม่ช่วยให้การสอนประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร

4. ในด้านการสอนนั้น ครูจะต้อง เป็นคนที่มีความรู้กว้างขวาง รู้จักสัมพันธ์เนื้อหาวิชา ผูกให้นักเรียนรู้จักสัมพันธ์ความคิด มีความคิดสร้างสรรค์และรู้จักนำเอาความรู้ไปประยุกต์ใช้

5. ในการสอนในบางสายวิชา เช่น วิชาภาษาไทย ภาษาอังกฤษมีการฝึกทักษะให้สัมพันธ์กัน ทั้งการฟัง พูด อ่าน และเขียน ครูจะมีวิธีการสอนอย่างไร จึงจะสามารถสอนนักเรียนให้ได้ทักษะทุกด้านในแต่ละชั่วโมงที่สอน โดยไม่ต้องไปแบ่งสอนเป็นชั่วโมงวรรณคดี หลักภาษาและการใช้ภาษา

สายวิชาสังคมก็เช่นเดียวกัน ครูควรจะสามารถสอนทั้งวิชา ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมืองและศีลธรรม โดยสอนให้สัมพันธ์กัน ไม่แบ่งเป็นวิชา ๆ ในแต่ละชั่วโมง การสอนแบบนี้สอนได้ยาก ครูจะต้องเตรียมการสอนตลอดปีและสัมพันธ์เนื้อหาต่าง ๆ เข้าด้วยกันตามความเหมาะสม การสอนเฉพาะวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรมโดยแยกชั่วโมงออกมาสอนต่างหากนั้น น่าเบื่อหน่ายอย่างยิ่งสำหรับนักเรียน

แม้ว่าการสอนสัมพันธ์เนื้อหาจะยากเพียงไรก็ตาม คงจะไม่เกินความสามารถของครูที่จะทำได้เพราะครูจะต้องเป็นผู้เสียสละและอดทน

6. ในด้านการวัดผลและประเมินผล ครูต้องศึกษาหาความรู้ให้ทองแท้ ต้องกำหนดเกณฑ์การวัดผลให้แน่นอน ว่าครูจะมีวิธีการวัดผลอย่างไร ทำวิธีปฏิบัติได้ง่ายและมีประสิทธิภาพ

7. ประการสุดท้ายที่สำคัญที่สุดในการสอนของครูคือ ความมีชีวิตความกระตือรือร้นที่จะปรับปรุงการเรียนการสอนใหม่ประสิทธิภาพอยู่เสมอ สมกับที่เป็นครูในยุคการเปลี่ยนแปลงของสังคมตามระบอบประชาธิปไตย¹

ปัญหาการใช้หลักสูตร พุทธศักราช 2521 จากรายงานการติดตามผลการใช้หลักสูตรใหม่ในภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศของกองวิจัย กรมวิชาการ ทำให้ทราบปัญหาและอุปสรรคในการใช้หลักสูตรใหม่ในภาคต่าง ๆ ดังนี้²

1. โรงเรียนต่างๆ ได้รับเอกสารหลักสูตรและวัสดุหลักสูตรต่าง ๆ ไม่เพียงพอและล่าช้า และเอกสารบางประเภทไม่ได้รับเลย เช่น เอกสารในการวัดผลประเมินผล เป็นต้น

2. โรงเรียนต่าง ๆ ในบางภาค เช่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคกลาง มีครูไม่ครบชั้น นอกจากนี้บางโรงเรียนสภาพห้องเรียนคับแคบ มีนักเรียนแออัดไม่เหมาะสมที่จะสอนตามแนวหลักสูตรใหม่ได้

3. ผู้บริหารโรงเรียนบางโรงเรียนไม่สนับสนุน ช่วยเหลือครูในการใช้หลักสูตรใหม่ปล่อยให้ครูสอนตามลำพัง และบางโรงเรียนไม่นำอุปกรณ์ที่ได้รับแจกออกใช้

4. ครูไม่ยอมรับหลักสูตรใหม่ บางคนให้เหตุผลว่าสอนตามแนวหลักสูตรใหม่เหนื่อยมาก หลักสูตรใหม่ กิจกรรรมมากเกินไป นอกจากนี้ครูบางคนไม่ใช่อุปกรณ์

5. ขาดแคลนหนังสือเรียน เนื่องจากได้รับแจกไม่เพียงพอ และไม่สามารถหาซื้อได้

6. ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในภาคต่าง ๆ บางส่วนไม่ผ่านการอบรมตามแนวหลักสูตรใหม่ ผู้เข้ารับการอบรมก็ไม่เข้าใจหลักสูตรดีพอ ทำให้ขาดความมั่นใจในการสอนตามแนวหลักสูตรใหม่

¹ อัจฉรา ประไพตระกูล, วารสารครูศาสตร์ 8 (พฤศจิกายน-ธันวาคม 2521) หน้า 82-83

² กรมวิชาการ, "รายงานการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้," (กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ, 2521) (จัดสำเนา)

7. คุรุชาคความรู้ทางด้านเทคนิคการสอนเทคนิคการทำและการใช้อุปกรณ์
อย่างถูกวิธี
8. ความพร้อมของเด็กในบางโรงเรียนแตกต่างกันมาก
9. ซาคการณ์เทศ และการติดตามผล จากวิทยากรผู้ให้การอบรม จากวิทยาลัยครู
และจากศึกษานิเทศก์

จากรายงานข้างต้น ทำให้มองเห็นว่าปัญหาการใช้หลักสูตรข้อม
เกิดขึ้นได้ในทุกภาค โดยเฉพาะในประเทศที่มีงบประมาณและบุคลากรจำกัด อย่างไรก็ตาม หากหลาย ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้องประสานงานตลอดจนร่วมมือกัน วางแผนการนำหลักสูตร
ไปใช้อย่างรอบคอบ และพยายามช่วยกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างตั้งใจจริงแล้ว ปัญหาและ
อุปสรรคต่าง ๆ ข้อมจะลดลงและหมดไปในที่สุด

รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521

วิเชียร เทียมเมือง ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาและความคิดเห็นของครูชั้นประถม
ศึกษาปีที่ 1 ในการทดลองใช้หลักสูตรประถมศึกษา 2521 (ฉบับร่างที่ 1 พ.ศ. 2518)
โดยใช้กลุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในโครงการทดลองใช้หลักสูตร
ของกรมวิชาการ 24 คน กรมสามัญศึกษา 15 คน และของเขตการศึกษา 25 คน รวม
62 คน ผลการวิจัยพบว่า ครูส่วนมากเข้าใจจุดหมายของหลักสูตรที่พอสมควร มีความ
ชัดเจนเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน เนื้อหาสอดคล้องกับความมุ่งหมายพอสมควร เนื้อหา
ภาษาไทย กนตรี และนาฏศิลป์ งานเกษตรมีมากและยาก แผนการสอนมีความสอดคล้องกับ
เนื้อหา และมีส่วนช่วยในการเตรียมการสอนได้มากแต่ต้องดัดแปลง เนื้อหาเป็นส่วนมาก
ในแผนการสอนจริงศึกษา กนตรี และนาฏศิลป์ ปัญหาที่ครูพบมากคือเรื่องอุปกรณ์การสอน
ครูยังขาดความรู้ ความถนัดในการสอนเนื้อหาบางเรื่อง ผู้เรียนขาดเรียนบ่อย และไม่

พร้อมทางการเรียน ผู้ปกครองไม่เข้าใจหลักสูตรและไม่ให้ความร่วมมือในการติดตามผลการปฏิบัติทางบ้านของผู้เรียน ส่วนการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีวุฒิต่างกัน และอยู่ในภาคภูมิศาสตร์ต่างกัน ก็มีความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรประถมศึกษา 2521 แตกต่างกันเป็นส่วนมาก ส่วนครูที่ประสบการณ์การสอนต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรต่างกันเป็นส่วนน้อย¹

มลิวลัย ลับโพธิ์ ได้วิจัยเรื่อง "การเปรียบเทียบความคาดหวังของครู ครูใหญ่ และศึกษานิเทศก์ ที่มีต่อประสิทธิภาพของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ" โดยใช้กลุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นครู 46 คน ครูใหญ่ 22 คน และศึกษานิเทศก์ 19 คน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

ในด้านจุดประสงค์การเรียนรู้และการประเมินผล ครู ครูใหญ่และศึกษานิเทศก์ มีความเห็นตรงกันว่า จุดประสงค์ของหลักสูตร 2521 มีความชัดเจนดีอยู่แล้วพอสมควร และเป็นจุดประสงค์ที่มีประโยชน์ต่อผู้เรียนทั้งสิ้น และส่วนใหญ่ตรงกับความสนใจของผู้เรียน ครูสามารถนำไปสอนได้โดยไม่ยากนัก และนักเรียนสามารถที่ได้ตามจุดมุ่งหมาย ครูสามารถติดตามและวัดผลทางการเรียนได้พอสมควร มีเพียงส่วนน้อยที่ครู ครูใหญ่และศึกษานิเทศก์ เห็นว่า ควรได้รับการปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

ในด้านความคิดรวบยอดหรือหลักการ ครู ครูใหญ่และศึกษานิเทศก์มีความเห็นตรงกันว่า ความคิดรวบยอดหรือหลักการ 2521 มีความสำคัญและมีประโยชน์ต่อผู้เรียนมาก รวมทั้งมีความสอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาของโรงเรียนสามารถช่วยส่งเสริมพัฒนาการ

¹ วิเชียร เทียมเมือง, "ปัญหาความคิดเห็นของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในการทดลองใช้หลักสูตรประถมศึกษา 2521 (ฉบับร่างครั้งที่ 1 พ.ศ. 2518)" (ปริทัศน์นิพนธ์การศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2519), หน้าบทคัดย่อ

ทางการเรียนและทางสังคมของผู้เรียน ทั้งช่วยให้ครูไม่เกิดความคิดแยกแยะ ทำให้
การสอนง่ายขึ้น และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ อย่างไรก็ตาม ความดีความชอบหรือ
หลักการนี้ยังมีขอบเขตอยู่บ้าง และครูยังขาดความเข้าใจและต้องการคำแนะนำช่วย
เหลือมาก

ในค่านี้อธิบายและกิจกรรมนั้น ครู ครูใหญ่และศึกษานิเทศก์ ก็มีความเห็น
ตรงกันว่า เนื้อหาและกิจกรรมมีความเหมาะสมตามจำนวน ส่วนความจำเป็นสำหรับ
ผู้เรียน ความสนใจของผู้เรียน ความยากง่ายในการจัดกิจกรรม และการนำไปใช้
ในชีวิตประจำวัน ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ปานกลาง มีเนื้อหาและกิจกรรมที่สมควร
จะได้รับการปรับปรุงแก้ไขเป็นอย่างมากคือ เรื่องการใช้โทรศัพท์¹

สุทธิกุล โพนธ์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ผลสัมฤทธิ์ของการเรียนกลุ่มทักษะ
วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งเรียนจากหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช
2521 ฉบับร่างครั้งที่ 1" โดยใช้ตัวอย่างประชากรที่เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของ
โรงเรียนที่อยู่ในโครงการทดลองใช้หลักสูตรของกรมวิชาการ จำนวน 50 โรงเรียน
ซึ่งเป็นโรงเรียนทดลอง 25 โรงเรียน จำนวน 653 คน โรงเรียนควบคุม 25 โรงเรียน
จำนวน 695 คน การวิจัยหาเฉพาะความสามารถในการอ่าน และความสามารถใน
การเขียนคำเท่านั้น

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า นักเรียนโรงเรียนทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่ม
ทักษะภาษาไทยสูงกว่าโรงเรียนควบคุม นักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทาง

¹ มลิวลัย ลับโพรี, "การเปรียบเทียบความคาดหวังของครู ครูใหญ่และศึกษานิเทศก์
ที่มีต่อประสิทธิภาพของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 กลุ่มการทำงานพื้นฐาน
อาชีพ" (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต แผนกวิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2521) หน้าหกค้อย

การเรียนกลุ่มทักษะภาษาไทยสูงกว่่านักเรียนในโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็ก
 นักเรียนที่เรียนจากครูที่มีวุฒิ ป.กศ. เทียบเท่าหรือต่ำกว่า ป.กศ. มีผลสัมฤทธิ์ทางการ
 เรียนสูงกว่่านักเรียนที่เรียนจากครูวุฒิปริญญาหรือเทียบเท่า และนักเรียนที่เรียนจากครู
 ที่ไม่เคยสอนชั้นประถมศึกษา 1 มาก่อนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่่านักเรียนที่เรียน
 จากครูที่มีประสบการณ์การสอนภาษาไทยมาก่อน ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเขตที่ตั้งของโรงเรียน
 ปรากฏว่่านักเรียนในเขตกรุงเทพมหานครมีผลการเรียนกลุ่มทักษะภาษาไทยสูงกว่่านักเรียน
 ในภาคกลางรอบนอก และสูงกว่่านักเรียนภาคใต้ ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ¹

สนอง เครือมาก ไทวิจัยเรื่อง "ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มทักษะวิชา
 คณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา 1 ซึ่งเรียนจากหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช
 2521 ฉบับร่างครั้งที่ 1 "โดยใช้ท้วอย่างประชากรที่เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษา 1
 ในโรงเรียนทดลองของกรมวิชาการ จำนวน 50 โรงเรียน โดยแยกเป็นโรงเรียนกลุ่ม
 ทดลอง 25 โรงเรียนจำนวนนักเรียน 659 คน และโรงเรียนควบคุม 25 โรงเรียน
 จำนวนนักเรียน 659 คน รวมเป็นนักเรียนทั้งหมด 1,318 คน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

นักเรียนที่เรียนชั้นประถมศึกษา 1 หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521
 ฉบับร่างครั้งที่ 1 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์สูงกว่่านักเรียนที่เรียนจาก
 หลักสูตรประโยคประถมศึกษา พุทธศักราช 2503 และเมื่อเปรียบเทียบการใช้เกณฑ์
 50 % เป็นเครื่องตัดสินพบว่า นักเรียนที่เรียนจากหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช
 2521 ฉบับร่างครั้งที่ 1 มีระดับผลสัมฤทธิ์สูงกว่่าเกณฑ์การศึกษาระดับผลสัมฤทธิ์ทาง

¹ สุทธิศิลป์ โนนพันธ์, "ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มทักษะวิชาภาษาไทยของนักเรียน
 ชั้นประถมศึกษา 1 ซึ่งเรียนจากหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ฉบับร่างครั้งที่ 1"
 (ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2519) หน้าบทคัดย่อ.

การเรียนวิชาคณิตศาสตร์ในแต่ละเขตที่คงปรากฏว่านักเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร ภาคใต้และภาคเหนือมีระดับผลสัมฤทธิ์สูงกว่าเกณฑ์ แต่นักเรียนในภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีระดับผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่าเกณฑ์ โดยนักเรียนในกรุงเทพมหานครมีผลสัมฤทธิ์สูงกว่านักเรียนภาคใต้ ภาคเหนือ ภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือตามลำดับ นักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนราษฎร์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนกรมสามัญศึกษา โรงเรียนเทศบาล และโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัด นักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดกลาง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนขนาดเล็ก

เกี่ยวกับระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียน เมื่อพิจารณาถึงวุฒิครูโดยใช้เกณฑ์ 50 % เป็นเครื่องตัดสินปรากฏว่า นักเรียนที่เรียนกับครูวุฒิ ป.กศ. หรือเทียบเท่า วุฒิ ป.กศ.สูง หรือเทียบเท่า และวุฒิปริญญาตรีทางการศึกษา มีระดับผลสัมฤทธิ์สูงกว่าเกณฑ์ แต่นักเรียนที่เรียนกับครูวุฒิต่ำกว่า ป.กศ. มีระดับผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่าเกณฑ์ กล่าวคือ ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนที่เรียนกับครูวุฒิ ป.กศ. หรือเทียบเท่าและครูวุฒิ ป.กศ.สูงหรือเทียบเท่าสูงเกือบเท่ากัน รองลงมาคือนักเรียนที่เรียนกับครูที่มีวุฒิปริญญาตรีทางการศึกษา และนักเรียนที่เรียนกับครูที่มีวุฒิต่ำกว่า ป.กศ.มีผลสัมฤทธิ์ต่ำสุด ในการเปรียบเทียบกับนักเรียนที่เรียนกับครูที่มีประสบการณ์ในการสอนชั้นประถมศึกษาที่ต่างกัน ปรากฏว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เรียนกับครูที่ไม่เคยสอนนักเรียนชั้นประถมศึกษาที่ 1 มาก่อน สูงที่สุด รองลงมาคือ นักเรียนที่เรียนกับครูซึ่งสอนชั้นประถมศึกษาที่ 1 มานาน 11 ปีขึ้นไป และ 6-10 ปีตามลำดับ ส่วนนักเรียนซึ่งเรียนกับครูซึ่งสอนชั้นประถมศึกษาที่ 1 มานาน 1-5 ปี มีผลสัมฤทธิ์ต่ำสุดส่วนผลจากการวิเคราะห์ปริมาณการตอบผิดในเรื่องสัญลักษณ์ ประโยคสัญลักษณ์ การชั่ง การทวง การวัด ปรากฏว่านักเรียนตอบผิดมากที่สุดคือ การทวง

รองลงมาคือ สัญญลักษณ์ ประโยคสัญญลักษณ์และการซึ่ง ส่วนเรื่องการวัดตอบถูกมากที่สุด¹

สมบุรณ์ สว่างวรชาติ ไทวิจัยเรื่อง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ฉบับร่างครั้งที่ 1 กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้ตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 จำนวน 657 คน และนักเรียนที่เรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2503 จำนวน 693 คน สรุปผลการวิจัย ปรากฏว่านักเรียนที่เรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 มีผลสัมฤทธิ์สูงกว่านักเรียนที่เรียนตามหลักสูตร 2503 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับคะแนนที่ได้จากการสังเกตการปฏิบัติของนักเรียนมีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์ของคะแนนเท่ากับ .432 และร้อยละของการตอบถูกของนักเรียนในแต่ละเนื้อหาวิชาเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย มีดังนี้คือ หน่วยที่ 1 สิ่งมีชีวิต หน่วยที่ 3 สิ่งที่อยู่รอบตัวเรา หน่วยที่ 4 ชาติไทย หน่วยที่ 2 ชีวิตในบ้าน และหน่วยที่ 5 ชาวและเหตุการณ์วันสำคัญ²

มัญญู เสวตศิริ ไททำการวิจัยเรื่อง "ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในการเรียนกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพค่านางานเกษตร จากหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับร่างครั้งที่ 1) ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

¹ สอนง เครือมาก, "ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มทักษะวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งเรียนจากหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ฉบับร่างครั้งที่ 1" (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2519), หน้าบทคัดย่อ

² สมบุรณ์ สว่างวรชาติ, "ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ฉบับร่างครั้งที่ 1 กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตชั้นประถมศึกษาปีที่ 1" (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2519), หน้าบทคัดย่อ.

1. นักเรียนทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนงานเกษตรสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01
2. เมื่อใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มควบคุมเป็นเกณฑ์ ปรากฏว่าจำนวนนักเรียนกลุ่มทดลองร้อยละ 65.6 มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตั้งแต่เกณฑ์ขึ้นไป
3. นักเรียนชายกับนักเรียนหญิงมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
4. นักเรียนที่มีบิดามารดาหรือผู้ปกครองมีอาชีพแตกต่างกันคือ ชุกรกิจการค้าขาย รับราชการ เกษตรกรรม และรับจ้างหรือกรรมกร มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
5. นักเรียนที่เรียนกับครูที่มีวุฒิแตกต่างกันคือ มีวุฒิต่ำกว่า ป.กศ., วุฒิ ป.กศ.หรือเทียบเท่า, ป.กศ.สูง หรือเทียบเท่า, อนุปริญญาหรือเทียบเท่า และปริญญาตรีขึ้นไป มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
6. นักเรียนที่เรียนกับครูที่มีประสบการณ์สอนแตกต่างกันคือ สอนไม่ถึงปี 1-5 ปี, 6-10 ปี, และตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
7. นักเรียนในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ นักเรียนที่เรียนในโรงเรียนขนาดเล็กมีผลสัมฤทธิ์สูงกว่านักเรียนที่เรียนในโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ ส่วนนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนขนาดกลางและนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนขนาดใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แตกต่างกัน

8. นักเรียนที่เรียนในเขตที่ตั้งต่างกันคือ เขตที่ต่งภาคเหนือ ภาคตะวันออก เนิยงเหนือ ภาคใต้และภาคกลางรอบนอกและเขตกรุงเทพมหานครมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างไรไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ¹

สมพงษ์ จิตระกัษ ได้ทำการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษา และครูประจำโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ต่อการใช้หลักสูตรประถมศึกษา 2521 โดยใช้โรงเรียนเป็นตัวอย่างประชากรจำนวน 78 โรงเรียน ประกอบด้วยผู้บริหาร การศึกษา 229 คน ครูประจำการ 266 คน ผลการวิจัยพอจะสรุปได้ดังนี้

1. โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่ไม่พร้อมต่อการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 อันเนื่องมาจากระดับมาตรฐานและคุณภาพของโรงเรียนยังแตกต่างกันในเรื่องของขนาดโรงเรียน จำนวนบุคลากร นักเรียนและคุณภาพทางการศึกษา

2. ผู้บริหารการศึกษาและครูประจำการมีความคิดเห็นต่อความพร้อมด้านอาคารสถานที่และแหล่งบริการทางวิชาการ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและวัสดุหลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอน แตกต่างกันในระดับความมีนัยสำคัญ .05

3. ผู้บริหารการศึกษาและครูประจำการมีความคิดเห็นบางส่วนต่อความพร้อมในด้านการเรียนการวัดและประเมินผล แตกต่างกันในระดับความมีนัยสำคัญ .05 และ

¹บุญญ เทวตศิริ, "ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในการเรียน กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ คำนงานเกษตร จากหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับร่าง 2518)" (ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2519), หน้า 10, หน้าบทคัดย่อ.

ความคิดเห็นบางส่วนไม่แตกต่างกันที่ระบับความมีนัยสำคัญ ๖๐๕¹

ชำรง ชูชีพ ไคว้ไควระที่เนื้อหาของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 กลุ่มเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิต ที่สอดคล้องกับความต้องการของดินและเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่ทำการสอนตามหลักสูตรใหม่ในโรงเรียนทดลองของแต่ละภาคโดยใช้กลุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นครูสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และประถมศึกษาปีที่ 2 ในโรงเรียนทดลองหลักสูตรของกรมวิชาการ จำนวน 90 คน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

1. เนื้อหาของหลักสูตรที่สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นมากสามารถนำไปใช้ได้ทันทีในภาคต่าง ๆ ดังนี้

ภาคเหนือ ไคว้ไควเรื่อง ชีวิตในบ้าน ชุมชนของเรา
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ไคว้ไควเรื่อง ตัวเรา พืช สัตว์ ชีวิตในบ้าน
โรงเรียนของเรา ชุมชนของเรา ชาว เหตุการณ์และวันสำคัญ
ภาคใต้ ไคว้ไควเรื่อง พืช สัตว์ โรงเรียนของเรา ชุมชนของเรา แรง
การนอมอาหาร ชาว เหตุการณ์และวันสำคัญ
ภาคกลาง ไคว้ไควเรื่อง ชีวิตในบ้าน โรงเรียนของเรา ชุมชนของเรา
ประเภทและลักษณะอาชีพของคนไทย

2. เนื้อหาหลักสูตรที่สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นปานกลางต้องปรับปรุงแก้ไขบ้างก่อนนำไปใช้ในภาคต่าง ๆ ดังนี้

¹ สมพงษ์ จิตระคัมภ์, ความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาและครูประจำการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ทดการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521), หน้าทศคัยย่อ

ภาคเหนือได้แก่ เรื่องตัวเรา พี่ช ลัตว์ ชีวิตในบ้าน ชาติไทยทุก
หน่วยย่อย การทำมาหากินทุกหน่วยย่อย สารเคมี การถนอมอาหาร ข้าวและเหตุการณ์
วันสำคัญ

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่เรื่อง ตัวเรา ลัตว์ ชีวิต ในบ้าน
ชุมชนของเรา สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ยกเว้นการทำนา พลังงาน และสารเคมี
ทุกหน่วยย่อย จักรวาลและอวกาศ ข้าว และเหตุการณ์สำคัญ

ภาคใต้ ได้แก่เรื่อง ตัวเรา ลัตว์ ชีวิตในบ้าน ชุมชนของเรา
สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ชาติไทยหน่วยย่อย เสียง สารเคมี จักรวาลและอวกาศ
ข้าว เหตุการณ์และวันสำคัญ

ภาคกลาง ได้แก่เรื่อง ตัวเรา พี่ช ลัตว์ สิ่งที่อยู่รอบตัวเรา
ชาติไทยทุกหน่วยย่อย การทำมาหากินทุกหน่วยย่อย ยกเว้นลักษณะอาชีพของคนไทย
พลังงาน และสารเคมีทุกหน่วยย่อย จักรวาลและอวกาศ

กรุงเทพมหานคร ได้แก่เรื่อง ตัวเรา พี่ช ลัตว์ ชีวิตในบ้าน
สิ่งที่อยู่รอบตัวเรา ชาติไทยทุกหน่วยย่อย ประเภทและลักษณะอาชีพของคนไทย การค้า
ขายแลกเปลี่ยนบริการ หัตถกรรมและอุตสาหกรรม การรวมกลุ่มและสหกรณ์แรง สารเคมี
การถนอมอาหาร จักรวาลและอวกาศ ข้าว เหตุการณ์และวันสำคัญ

3. เนื้อหาหลักสูตรที่สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นน้อย ต้อง
ปรับปรุงอย่างมาก กอนนำไปใช้ใ้ภาคต่าง ๆ ดังนี้

ภาคเหนือได้แก่เรื่อง สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ชาติไทยของเรา
ความร้อน แสง เสียง แรง

ภาคใต้ได้แก่เรื่อง สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ชาติไทยของเรา
ความร้อน แสง

ภาคกลาง ได้แก่เรื่อง สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ข้าว เหตุการณ์
และวันสำคัญ

กรุงเทพมหานคร ได้แก่เรื่อง ชีวิตในบ้าน โรงเรียนของเรา การทำนา การทำไร่ ทำสวน การเลี้ยงสัตว์ การประมง การค้าขายแลกเปลี่ยน ความร้อน แสง แรง ขาว เหตุการณ์และวันสำคัญ

4. เนื้อหาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นไม่เท่ากัน และครูส่วนใหญ่ทุกภาคมีความเห็นว่าจะต้องปรับปรุงแก้ไขเนื้อหาหลักสูตรบ้าง กอนนำไปใช้ ให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการของดินนั้น ๆ¹

วิล โบล์ เสรีวงศ์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในเขตการศึกษา 6" โดยใช้โรงเรียนที่เป็นตัวอย่าง ประชากร จำนวน 200 โรงเรียน ประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 200 คน ครูสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 200 คน ผลการวิจัยพอสรุปได้ดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียนและครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีปัญหาการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 มากเพียงคนเดียวคือ การใช้สื่อการเรียน ส่วนที่เหลือ 4 ด้านกล่าวคือ ปัญหาเกี่ยวกับตัวครู ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและวัสดุหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผลมีปัญหามาก

¹ รำวง ชูทัพ, "การวิเคราะห์เนื้อหาของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 กลุ่มเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิตที่สอดคล้องกับสภาพความต้องการของท้องถิ่นและเปรียบเทียบความเห็นของครู ที่สอนตามหลักสูตรใหม่ในโรงเรียนทดลองของแต่ละภาค" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2521) , หน้าบทคัดย่อ

2. ผลการเปรียบเทียบปัญหาของผู้บริหารโรงเรียนและครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
เกี่ยวกับปัญหาในการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 พบว่าส่วนใหญ่ไม่
แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 กล่าวคือแตกต่างกันเพียง 34 เรื่องใน 114 เรื่อง¹

ดร. แก้วตา คณะวรรณ ได้วิจัยเกี่ยวกับความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรประถม
ศึกษา พ.ศ. 2521 ของครูใหญ่และประธานกลุ่มโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วน
จังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อที่จะทำการทดสอบครูใหญ่และประธานกลุ่มโรงเรียน
ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภายหลังจากที่ได้รับการอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรแล้วว่าจะอยู่ใน
เกณฑ์เช่นไร โดยการใ้แบบสอบถามใช้ครูใหญ่เป็นตัวอย่างประชากรจำนวน 77 คน
ทั้ง 16 จังหวัด ผลการวิจัยพบว่า ครูใหญ่ของโรงเรียนประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียง
เหนือแม้จะได้รับการอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรใหม่มาแล้ว ยังมีความเข้าใจต่อหลักสูตร
ใหม่อยู่ในเกณฑ์ไม่น่าพอใจ โดยเฉพาะความมุ่งหมายทั่วไป การสอนและการประเมินผล²

บุญนิตย์ ไวสุตีก ได้วิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษา ครู
ประจำการ และนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครเกี่ยวกับการใช้

---

¹ไวไล โบว์เสวีวงศ์, "ปัญหาการใช้หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในเขตการศึกษา 6" (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต แผนกวิชาประถมศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521), บทคัดย่อ.

² แก้วตา คณะวรรณ วารสารครูศาสตร์ 8 (พฤศจิกายน-ธันวาคม)
หน้า 89-95.

หลักสูตรประถมศึกษา 2521 โดยที่โรงเรียนเป็นตัวอย่างประชากร 100 โรงเรียน ประกอบด้วยผู้บริหาร 266 คน และครูประจำการ 251 คน และนักเรียนจำนวน 120 คน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

1. ผู้บริหารการศึกษาและครูประจำการ มีความคิดเห็นส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 ในด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียน การวัดและประเมินผล

2. ผู้บริหารการศึกษาและครูประจำการมีความคิดเห็นส่วนใหญ่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 ในด้านความเข้าใจและปัญหาการใช้หลักสูตร และการบริหารหลักสูตร

3. หัวข้อที่ผู้บริหารการศึกษาและครูประจำการมีความเห็นว่ามียุทธศาสตร์คือ เรื่องการได้รับความช่วยเหลือจากศึกษานิเทศก์ ทักษะในการสอนแบบรายงาน การสอน เชิญชวนระบอบ การสอนโดยใช้หุ่นมือ การเตรียมความพร้อมของเด็ก การใช้เครื่องมือวิทยุ เทป โทรทัศน์ การใช้ฉายการโทรทัศน์ การขาดแคลนงบประมาณและวัสดุ สำหรับสร้างสื่อการสอน อาคารเรียน อาคารประกอบการบริการนักเรียน และความจำกัดของเนื้อที่บริเวณโรงเรียน

4. ครูที่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ชอบที่สุดเป็นเพศหญิงวัยสาวและสวย วิชาที่เรียนนักเรียนส่วนใหญ่ไม่รู้จักวิชาวิทยาศาสตร์และบูรณาการ วิชาที่เกี่ยวกับการปฏิบัตินักเรียนส่วนใหญ่ได้ลงมือปฏิบัติจริง แต่ครูมีความกระตือรือร้นเฉพาะในระยะต้น ๆ ของภาคเรียนนั้น ๆ ทางด้านการวัดและประเมินผล ส่วนใหญ่ครูปฏิบัติตามที่คู่มือครู และแผนการสอนเสนอแนะพอสมควร¹

¹ บุญนิตย์ ไวลูตีก, ความเห็นของผู้บริหารการศึกษา ครูประจำการ และนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประถมศึกษา 2521 (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521), หน้าบทคัดย่อ.

งานวิจัยของต่างประเทศ

แมทธิว คาลูนา (Matthew Kaluna) ได้ศึกษาปัญหาการว่างงานของ
 ผู้เยาว์ที่สัมพันธ์กับหลักสูตรประถมศึกษาในเคนยา เพื่อหาข้อเสนอแนะในการ
 เปลี่ยนหลักสูตรประถมศึกษาในทางที่ดีขึ้น จากการศึกษาได้พบว่า วัตถุประสงค์ของ
 หลักสูตรไม่ได้รับการถ่ายทอดให้กับเด็ก เพราะคนส่วนมากประสงค์จะเรียนต่อในระดับ
 มัธยม การสอนต่าง ๆ ในโรงเรียนประถมจะช้า ๆ กันทำให้หน้าเมื่อ ระดับความรู้ของ
 นักเรียนที่จบหลักสูตรช่วยให้สามารถทำงานได้ในชนบทเช่น ลูกจ้างทำฟาร์ม ทำไร่
 ทำสวน ทำไม้ แต่ไม่เพียงพอในการที่จะให้เด็กช่วยเหลือตัวเองในการทำงานที่นอกเหนือ
 ไปนี้ได้ แต่ที่จำเป็นสำหรับหลักสูตรก็คือ การสอนให้เด็กรู้จักกระตือรือร้นที่จะทำงาน
 รู้จักวางแผนและจัดระเบียบในการทำงาน การค้นหาอาชีพใหม่ ๆ และควรจะแน่ใจว่า
 ทักษะและความรู้ต่าง ๆ ที่มีในหลักสูตรจะได้รับการถ่ายทอดไปยังผู้เรียน โดยเสนอให้
 หลักสูตรชั้นประถมศึกษาควรจะมีค้อออกไปเป็น 8 ปี ใช้ 3 ปีสุดท้ายของหลักสูตรสอนวิชาชีพ
 ให้นักเรียนแต่ละคนมีโครงการส่วนตัวในวิชาชีพที่เลือกขึ้นเองด้วย¹

ฟาริด คามิล (Farid Kamil) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการฝึกครูในการใช้
 หลักสูตรคณิตศาสตร์ในจอร์แดนเพื่อต้องการทราบว่าการอบรมครูเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรนี้
 มีคุณค่าเพียงใด โดยจัดโปรแกรมการอบรมสำหรับครูชั้นใช้เวลาอบรม 130 ชั่วโมง

¹ Matthew Kaluna, "Unemployment of Youth in Kenya : Implications
 for Primary School Curriculum" Dissertation Abstracts International
 December 1976) p. 3379 A-3380 A.

ผู้ที่เข้าอบรมทั้งหมด 104 คน แบ่งเป็น 3 ชุด ชุดที่ 1 เป็นครู 48 คน ที่ไม่ได้รับการอบรมให้โปรแกรมการอบรม ชุดที่ 2 มีครู 36 คน ที่มีประสบการณ์การสอนมา 2 ปี และกำลังอยู่ในโปรแกรมการอบรมนี้ และชุดที่ 3 มีครู 20 คน ที่ผ่านโปรแกรมการอบรมแล้ว การศึกษาวิจัยขอทดสอบ 4 ชุด วัดความเข้าใจทางคณิตศาสตร์และหลักสูตรใหม่ รวมทั้งทัศนคติของครูที่มีต่อคณิตศาสตร์และการสอนคณิตศาสตร์ จากการทดสอบพบว่า การอบรมครั้งนี้มีผลดี เพราะผู้ที่รับการอบรมจะมีความรู้ความเข้าใจถึง 74 % ของหัวข้อในการอบรม ส่วนผู้ที่ไม่ได้รับการอบรมจะมีความเข้าใจเพียง 35 % และถ้าหากผู้ที่ไม่ได้ผ่านการอบรมจะไปศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองก็จะมีความรู้เพียง 49 % เท่านั้น นอกจากนี้ยังพบว่า การจัดโปรแกรมการอบรมไม่ได้เปลี่ยนทัศนคติและความเห็นของครูที่มีต่อคณิตศาสตร์และการสอนคณิตศาสตร์เลย¹

โทมัส ไมเคิล (Thomas Micheal) ได้พิจารณาวิจัยเรื่อง "การวางแผนหลักสูตร : บทบาทของครู ในการพัฒนาเจตคติของผู้เรียน เพื่อที่จะหาสิ่งที่เหมาะสมที่ครูจะใช้ในการวางแผนพัฒนาเจตคติ แนวความคิดของครูแหล่งคนควาและการเปลี่ยนความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับนักเรียน และเพื่อจะให้ครูและผู้ที่ทำงานเกี่ยวกับหลักสูตร นำไปใช้ได้ไนโรงเรียน ทำให้บรรยากาศในการเรียนการสอนดีขึ้น มีประสิทธิภาพมากขึ้น วิจัยศึกษาวิจัยใช้วิธีสัมภาษณ์ และให้ตอบแบบสอบถามกับครูไนโรงเรียน

---

¹ Farid Kamil "Preparation of Teacher in Jordan for Implementation a Modern Mathematics Curriculum at the Intermediate Stage" Dissertation Abstracts International (December 1976) p. 33669 A.

Amherst-Snyder and Eggertsville Common School โดยใช้ครูอนุบาลและ
ครูประถมศึกษา ผลสรุปของการศึกษาวิจัยพบว่า

1. การวางแผนพัฒนาเจตนคติของนักเรียนนี้ครูสามารถจะทำได้หลายวิธี
เช่น ในสถานการณ์ในการเรียนการสอน บรรยากาศของชั้นเรียน ความสัมพันธ์ส่วน
ตัวของครูและนักเรียน
2. วัตถุประสงค์ทางด้านเจตนคติของครูในการสอนมีความสำคัญมากในค่าน
การสอนครูส่วนใหญ่เห็นว่าควรจะสอนรวม ๆ กันไป อีกว่าจะสอนแยกเป็นวิชา
3. การวางแผนของการสอน ควรจะประกอบด้วย วัตถุประสงค์ กิจกรรม
อุปกรณ์ เนื้อหา และการประเมินผล
4. ครูและนักเรียนควรจะร่วมกันในการวางแผนเจตนคติด้วยกัน ซึ่งสามารถ
ทำได้ในสถานการณ์ของการสอนทั่ว ๆ ไป และวิธีการสอนที่เฉพาะเจาะจง
5. ครูควรจะคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและให้นักเรียนรู้จักและยอมรับ
เรื่องนี้ด้วย

ครูควรจะเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมในการเรียนรู้ของเด็ก¹

โรเบิร์ต รัสเซล (Robert Russell) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความเข้าใจของ
ครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาเกี่ยวกับหน้าที่ของตนเองและครูที่มีต่อการตัดสินใจจัดหลักสูตร

---

¹Thomas Micheal, "Curriculum Planning : Teacher Concerns
in Affective Learning" Dissertation Abstracts International
(December 1976) p. 3090 A-3091 A.

ในโรงเรียน เพื่อต้องการทราบว่าครูใหญ่มีความเข้าใจว่าตนเองมีหน้าที่อย่างไร และครูในโรงเรียนมีหน้าที่อย่างไร เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนในโรงเรียนซึ่งตนเอง โดยส่งแบบสอบถามไปยังครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 160 คน ตามข้อมูลเกี่ยวกับ

1. ข้อมูลส่วนตัว
2. ข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียน
3. ความเข้าใจของครูใหญ่
4. ความคิดเห็นของครูใหญ่ ซึ่งได้ผลสรุปดังนี้
  1. การยอมรับในเรื่องทั่ว ๆ ไปเกี่ยวกับการตัดสินใจจัดการเรียนการสอนควรเป็นเรื่องที่หลาย ๆ ฝ่ายช่วยกันรับผิดชอบ ไม่ใช่ตกเป็นหน้าที่ของครูใหญ่เท่านั้น
  2. ครูใหญ่ส่วนใหญ่คิดว่าตนเองควรจะเป็นผู้บริหารงานมากกว่าจะเป็นผู้รับผิดชอบทางการเรียนการสอน
  3. โดยความรู้สึกรู้ทั่ว ๆ ไปแล้วครูใหญ่คิดว่าตนเองจะมีอิทธิพลมากในการตัดสินใจต่าง ๆ เกี่ยวกับโปรแกรมการเรียนการสอนในโรงเรียนระดับตำบล
  4. อายุโดยเฉลี่ยของครูใหญ่โดยทั่วไปควรจะคงที่
  5. วุฒิของครูใหญ่ควรจะสูงขึ้นเรื่อย ๆ
  6. หน้าที่ของครูใหญ่ในอนาคตควรมีการวางแผนในเรื่องความมีมนุษยสัมพันธ์และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ของโรงเรียนกับชุมชนให้สอดคล้องกัน
  7. การจัดระเบียบการทำงาน, นวัตกรรม และเทคโนโลยีจะเปลี่ยนหน้าที่ของครูใหญ่จากผู้ควบคุมการทำงานของแต่ละบุคคลมาเป็นการทำงานเป็นทีม
  8. ครูใหญ่ไม่สามารถจะเปลี่ยนอะไรในโรงเรียนได้โดยที่ไม่คำนึงถึงพลังทางการเมืองของชุมชน
  9. ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารและการพัฒนาหลักสูตรสามารถจะนำไปใช้ได้โดยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

ข้อเสนอแนะจากการศึกษาเรื่องนี้คือ

1. โปรแกรมที่สำคัญและใหญ่ในโรงเรียนต่าง ๆ สำหรับครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา ควรจะได้รับความร่วมมือจากวิทยาลัยมหาวิทยาลัย ผู้ที่มีความรู้ต่าง ๆ และชุมชน
2. ครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาจำเป็นต้องมีเวลายากขึ้นสำหรับ การวางแผนล่วงหน้า การศึกษาหลักสูตรอย่างละเอียด และวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวัดผล โปรแกรมการเรียนการสอน
3. ในการพัฒนาโปรแกรมต่าง ๆ ครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาจะต้องการ ^{อย่างจริงจัง} ของโรงเรียนท้องถิ่น การเตรียมที่จะรับกับการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมของสังคม
4. ครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาควรพยายามใช้เวลาส่วนใหญ่ในการนิเทศการเรียนการสอน
5. เจ้าหน้าที่ทางการศึกษาและผู้ควบคุมโรงเรียนควรมีระบบในการตรวจดูสถานที่ที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เพื่อให้ความร่วมมือรับผิดชอบในการตัดสินใจใช้หลักสูตรร่วมกับครูใหญ่และครูในโรงเรียน¹

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในเขตการศึกษา 2

พิเชฐ อนุกุล ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหาและอุปสรรคของครูในการสอนภาษาไทยชั้นเด็กเริ่มเรียน ที่พูดภาษาไทยไม่ได้ในจังหวัดยะลา จุดประสงค์เพื่อ

¹
Robert Russel, "The Elementary Pincipals' Perception of their Own and Teacher Roles in Curriculum Decision Making" Dissertation Abstracts International (December 1979) p. 3076 A-3077 A.

สำรวจสภาพและปัญหาในการสอนเพื่อแก้ไขปัญหาของครู และศึกษาว่าครูที่มี เพศ อายุ ภูมิลำเนา ภาษาพูดในครอบครัว ภูมิลำเนา และจำนวนปีที่สอนชั้นเด็กเริ่มเรียนต่างกัน จะประสบปัญหาในการสอนเหมือนกันหรือต่างกัน โดยใช้แบบสอบถามกับครูที่สอนเด็กซึ่งพูดภาษาไทยไม่ได้ในชั้นเด็กเริ่มเรียน สังกัดโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดยะลา จำนวน ๑๒๒ คน ผลการวิจัยพบว่า สภาพการสอนยังไม่เป็นไปตามหลักการสอนภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง ครูประสบปัญหาการสอนต่างกันอย่างมากและปานกลาง ตามลำดับ อันได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับตัวนักเรียน ผู้ปกครองและสิ่งแวดล้อม อุปกรณ์ ผู้บริหารและศึกษานิเทศก์ การวัดผล ตัวครู จุดมุ่งหมาย วิธีสอนและกิจกรรม และเนื้อหา นอกจากนี้ครูที่มีเพศ ศาสนา ภูมิลำเนา จำนวนปีที่สอน อายุ และภาษาพูดในครอบครัวต่างกัน จะประสบปัญหาในการสอนต่างกัน ส่วนครูที่มีภูมิต่างกันจะประสบปัญหาในการสอนไม่ต่างกัน ในการหาวิธีแก้ ปัญหาในการสอนปรากฏว่า ครูได้พยายามหาทางแก้มากพอสมควร¹

สุนีย์ ทองอินทร์เล็ก ได้ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบของการกระจายความคิดใหม่ไปสู่ชาวมุสลิม ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี โดยมุ่งจะเปรียบเทียบความแตกต่างในแง่ระดับการศึกษา ระดับอายุ และเพศ ซึ่งได้ทำการสัมภาษณ์ชาวมุสลิม จำนวน ๓๕๐ คน ในอำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ผลการศึกษาพบว่า การศึกษามีผลต่อรูปแบบ

---

¹ พิเชฐ อนุกุล, การศึกษาปัญหาและอุปสรรคของครูในการสอนภาษาไทยชั้นเด็กเริ่มเรียนที่พูดภาษาไทยไม่ได้ในจังหวัดยะลา วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนรินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๑๘, หน้าบทคัดย่อ.

การยอมรับความคิดใหม่ โดยผู้มีการศึกษาสูงมีการยอมรับในรูปแบบต่อไปนี้คือ การเลียนแบบ การจำแนกรูปแบบไม่ได้ สื่อสารมวลชน เจ้าหน้าที่ เพื่อนและญาติ ตามลำดับ ผู้มีการศึกษาปานกลาง มีการเลียนแบบการจำแนกรูปแบบไม่ได้ เจ้าหน้าที่ สื่อสารมวลชน เพื่อนและญาติ และผู้มีการศึกษาคำมีการเลียนแบบ เพื่อนและญาติ จำแนกรูปแบบไม่ได้ เจ้าหน้าที่สื่อสารมวลชน ความแตกต่างในเรื่องอายุมีผลต่อการยอมรับความคิดใหม่ คือ อายุยิ่งสูงขึ้นการยอมรับความใหม่มีน้อยลง แต่รูปแบบการยอมรับทุกระดับอายุเรียงลําดับเหมือนกันคือ การเลียนแบบ การจำแนกรูปแบบไม่ได้ เพื่อนและญาติ เจ้าหน้าที่ สื่อสารมวลชน สำหรับความแตกต่างในเรื่องเพศนั้น ปรากฏว่าเพศชายจะมีรูปแบบเหมือนกับผู้มีการศึกษาคำ เพศหญิงจะมีความคล้ายคลึงกับผู้มีการศึกษาปานกลาง ทั้งนี้ เพราะในกลุ่มตัวอย่างเพศชายมีจำนวนผู้มีการศึกษาคำจำนวนมาก ส่วนเพศหญิงมีผู้มีการศึกษาปานกลางและผู้มีการศึกษาสูงในอัตราสูงกว่าเพศชาย¹

สมศักดิ์ ลีสาสุรพิสุทธ์ ได้ศึกษาเกี่ยวกับสภาพของปัญหาการเรียน สังคม และส่วนตัวเองนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายในเขตการศึกษา 2 โดยใช้แบบสอบถาม ปัญหาแก่นักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาตอนปลายในจังหวัด ปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูล จำนวน 1,000 คน ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาที่มีความสำคัญในทัศนะของนักเรียน คือ ไม่ทราบวิธีที่จะเรียนให้ดีขึ้น กลัวการสอบตก ไม่สบายใจเมื่อเรียนไม่เก่งเท่าคนอื่น รู้สึกว่าวิชาที่ครูสอนมากเกินไป ท่องการหนังสือเรียน สมุดและเครื่องใช้ที่จำเป็นในการเรียน

¹ สุนีย์ ทองอินทร์เล็ก, การเปรียบเทียบรูปแบบของการกระจายความคิดใหม่ ไปสู่ชาวมุสลิม ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2516 หน้าบทคัดย่อ.

ไม่กล้าซักถามครู เมื่อมีข้อสงสัย ไม่กล้าปรึกษาครู เมื่อมีความทุกข์ ครูไม่เข้าใจความรู้สึก
 ของนักเรียน ครูเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียนน้อยเกินไป ไม่ได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อน
 เพื่อนไม่ชอบเล่นควย รู้สึกอายเมื่ออยู่ต่อหน้าเพศตรงข้าม ไม่สามารถหลีกเลี่ยงเพื่อนที่
 ไม่ชอบใจต่อการให้คนในบ้านรักและเห็นใจมากกว่านี้ ต้องการความเป็นอิสระในการ
 กระทำสิ่งต่าง ๆ เมื่ออยู่ที่บ้าน ต้องการโอกาสในการแสดงความคิดเห็น รู้สึกว่าผู้ใหญ่
 ในบ้านชอบบังคับอยู่เสมอ ต้องการให้โรงเรียนช่วยหาทุนสำหรับช่วยเหลือนักเรียน ต้องการ
 ทำงานเพื่อช่วยหาเงิน มีโรคประจำตัว ผิวพรรณไม่ดี รับประทานอาหารไม่เป็นเวลา
 พักผ่อนไม่เพียงพอ ต้องการทำงานเพื่อต้องการทำงานหาเงินเพื่อช่วยครอบครัว

เมื่อเปรียบเทียบปัญหาระหว่างกลุ่ม พบว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ
 มีปัญหาทั้ง 3 ด้าน มากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง นักเรียนในวัยรุ่น
 ตอนต้น (อายุ 13-16 ปี) มีปัญหาทั้ง 3 ด้านมากกว่านักเรียนในวัยก่อนวัยรุ่น (อายุ
 10-12 ปี) นักเรียนในโรงเรียนซึ่งอยู่ห่างไกลมีปัญหาทั้ง 3 ด้านมากกว่านักเรียนใน
 โรงเรียนซึ่งอยู่ในตัวจังหวัด นักเรียนไทยมุสลิม มีปัญหาการเรียน ปัญหาส่วนตัว มากกว่า
 นักเรียนไทยพุทธ นักเรียนไทยพุทธมีปัญหาค่านิยมมากกว่านักเรียนไทยมุสลิม และนักเรียน
 ซึ่งผู้ปกครองมีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ มีปัญหาทั้ง 3 ด้านมากกว่านักเรียนซึ่งผู้ปกครองมี
 ฐานะทางเศรษฐกิจสูง¹

¹ สมศักดิ์ สภาสุพิสุทธ์, "การศึกษาเปรียบเทียบปัญหาการเรียน สังคมและ
 ส่วนตัวของนักเรียนในระดับประถมศึกษา ตอนปลายในเขตการศึกษา 2 วิทยานิพนธ์
 การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2518. หน้าบทคัดย่อ.